

اظهار نظر کارشناسی درباره:
**«لایحه نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه فروشگاهی
(صندوق مکانیزه فروش)»
(اعاده شده از شورای نگهبان)**

مقدمه

«لایحه پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان» که ابتدائاً در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده بود، از سوی شورای نگهبان واجد ایراداتی شناخته شد. از این رو مجلس در مصوبه اصلاحی خود اصلاحاتی را در مصوبه سابق خود اعمال و نزد شورای نگهبان ارسال کرد. لکن شورای نگهبان مجدداً برخی از ایرادات خود را همچنان باقی دانست. لذا کمیسیون محترم به منظور رفع ایرادات باقی مانده، اصلاحاتی را جهت تصویب پیشنهاد کرده است. در گزارش حاضر ضمن اشاره به ایرادات باقی مانده شورای نگهبان به بررسی این اصلاحات خواهیم پرداخت.

بررسی مصوبه کمیسیون

ماده (۲) - رفع ایراد

شورای نگهبان در اولین بند از اظهار نظر مجدد خود، اشکال بند «۱۰» سابق خود را نسبت به توانایی اشخاص کماکان باقی دانسته است. با این توضیح که در بند «۱۰» نظر سابق شورا، «اتلاق احکام این لایحه نسبت به اشخاصی که توانایی استفاده از امکانات جدید را ندارند و یا حرجی نسبت به آنها ایجاد می‌شود» را خلاف موازین شرع شناخته است. به عبارت دیگر به اعتقاد شورا به دلیل برخی پیچیدگی‌های فنی به کارگیری پایانه‌های فروشگاهی و همچنین نحوه کار با سامانه مؤدیان، همه افراد به صورت مطلق قادر به استفاده از این چنین پایانه‌ها و سامانه‌هایی نیستند و لذا اطلاق مزبور را مغایر شرع قلمداد کرده است.

به منظور رفع این ایراد کلی کمیسیون محترم اقدام به پیش‌بینی کارگروهی نموده است که مطابق برخی معیارها به بررسی توانمندی مؤدیانی می‌پردازند که مدعی عدم توان استفاده از سامانه مؤدیان هستند. در صورت تأیید کارگروه مزبور، تکالیف این دسته از مؤدیان با تعرفه مشخص توسط شرکت‌های معتمد انجام می‌پذیرد.

بنابراین با عنایت به اصلاحات صورت گرفته، این ایراد شورا مرتفع به نظر می‌رسد.

مخصوص صحن علنی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۱۱۳

شماره چاپ:

۱۵۱۴

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۵/۱۴

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۵۲۶۷-۴

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۵/۲۵

ماده (۱۱) – رفع ایراد

شورای نگهبان در دومین بند از اظهارنظر خود «اشکال بند «۵» سابق این شورا در خصوص ماده (۱۱)» را کماکان به قوت خود باقی دانسته است. شایان ذکر است که شورای نگهبان در پنجمین بند از ایرادات خود ماده (۱۱) مصوبه را به جهت اینکه «باید ترتیب و شرایط دسترسی به اطلاعات درگاه‌ها توسط قانون تعیین گردد»، اطلاق درخواست را به ترتیبی که سازمان مشخص می‌کند مغایر اصل هشتادوپنجم قانون اساسی شناخته بود.

حال کمیسیون به منظور رفع این ایراد مقرر داشته اطلاعات تراکنش‌های بانکی مورد نظر در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه در اختیار سازمان مالیاتی قرار گیرد و لذا به نظر با توجه به مقید شدن چنین امری به قوانین و مقررات ایراد شورای نگهبان مرتفع می‌باشد.

ماده (۱۵) – ابهام

شورای نگهبان در ماده (۱۵)، قسمت دوم اشکال بند «۶» سابق این شورا با عنایت به اینکه اصلاحی به عمل نیامده است و ضوابط مربوط به استفاده از اطلاعات را تعیین ننموده، همچنان باقی دانسته است. در این خصوص کمیسیون محترم استفاده دستگاه‌های اجرایی و اشخاص خصوصی از اطلاعات سامانه مؤدیان را تحت شرایط معینی امکان‌پذیر دانسته است. با این توضیح که در مورد دستگاه‌های اجرایی، مقرر داشته دسترسی به این اطلاعات در مواردی خواهد بود که مطابق قوانین و مقررات، اطلاعات موجود در سامانه، در راستای انجام وظایف آنها باشد و در مورد اشخاص خصوصی، نیز دسترسی به این اطلاعات در مواردی خواهد بود که متقاضی به منظور انجام امور تحقیقاتی و پژوهشی نیازمند استفاده از اطلاعات مزبور باشد. در این صورت متقاضی مکلف است درخواست مکتوب خود را که دربردارنده وجوه و میزان اطلاعات مورد نیاز است به همراه معرفی‌نامه از سوی دستگاه یا نهادهای پژوهشی مرتبط نظیر مراکز علمی و دانشگاهی باشد به سازمان ارائه دهد. کارگروه راهبری سامانه مؤدیان موظف است با بررسی درخواست مزبور، اطلاعات مورد درخواست را به میزان لازم جهت انجام تحقیقات و پژوهش مورد نظر در اختیار متقاضی قرار دهد.

بنابراین با عنایت به اصلاحات صورت‌گرفته اگرچه بخشی از ایراد شورای نگهبان مرتفع می‌باشد، لکن اولاً در اصلاحیه حاضر هیچ‌گونه اشاره‌ای به مرجع تشخیص ملاحظات امنیتی نشده است و بدون شک نمی‌توان رعایت این ملاحظات را برعهده کارگروه راهبری سامانه مؤدیان گذاشت و ثانیاً از لحاظ عبارتی این نکته وجود دارد که در صدر ماده اصلاحی ابتدائاً به صورت مطلق به امکان استفاده از اطلاعات برای دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری تصریح شده، لکن در ذیل ماده به محدودیت این دستگاه‌ها در خصوص استفاده از این اطلاعات اشاره شده است. لذا ممکن است علی‌رغم اینکه در واقع ایراد شورا مرتفع شده باشد، با توجه به ابهام ایجاد شده در رابطه با دسترسی دستگاه‌های اجرایی به اطلاعات، ایرادات قبلی شورا در خصوص اطلاق دسترسی به این اطلاعات مطرح شود.

نتیجه‌گیری

با عنایت به اصلاحات مقرر در گزارش کمیسیون، به نظر می‌آید ایرادات شورای نگهبان در خصوص لایحه حاضر تا حدودی

مرتفع باشد، لکن دو نکته در خصوص اصلاحات پیشنهادی قابل طرح است. اول اینکه در مصوبه کمیسیون محترم مراجع امنیتی به عنوان مرجع تشخیص ملاحظات امنیتی در واگذاری اطلاعات تعیین نگردیده‌اند و از این حیث حکم مزبور ناظر به مرجع تشخیص چنین ملاحظاتی واجد ابهام به نظر می‌رسد و ثانیاً با توجه به نکته عبارتی که در ماده (۱۵) است، این احتمال وجود دارد که ابهامی در خصوص شرایط و ضوابط دسترسی دستگاه‌های اجرایی به اطلاعات سامانه مؤدیان مطرح شود. چراکه در صدر ماده ابتدا مقرر شده «کارگروه راهبری سامانه مؤدیان مکلف است امکان استفاده از این اطلاعات را برای دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری فراهم کند» و سپس در مقام تعیین شرایط برای سایر متقاضیان علاوه بر اینکه استفاده از این اطلاعات را به صورت داده‌های ناشناس و مشروط به رعایت ملاحظات امنیتی و حریم خصوصی اشخاص دانسته، برای دستگاه‌های اجرایی نیز شرط لازم را مقرر داشته است. در حالی که در صدر ماده استفاده دستگاه‌های اجرایی از این اطلاعات به صورت مطلق بیان شده بود و این اطلاق می‌تواند موجب همان ایرادات سابق شورا در این خصوص مبنی بر لزوم رعایت ملاحظات امنیتی و همچنین اطلاق هر نوع واگذاری باشد.

